

WŁADZA WYKONAWCZA
W TEORII I PRAKTYCE POLITYCZNEJ
OKRESU TRANSFORMACJI

DOŚWIADCZENIA PAŃSTW
GRUPY WYSZEHRADZKIEJ

WYDAWNICTWO
UNIwersytetu Śląskiego
KATOWICE 2014

**Władza wykonawcza
w teorii i praktyce politycznej
okresu transformacji**

**Doświadczenia państw
Grupy Wyszehradzkiej**

NR 3164

**Władza wykonawcza
w teorii i praktyce politycznej
okresu transformacji**

**Doświadczenia państw
Grupy Wyszehradzkiej**

pod redakcją
Marka Barańskiego, Anny Czyż i Roberta Rajczyka

Redaktor serii: Nauki Polityczne
Mariusz Kolczyński

Recenzent
Jerzy Mizgalski

Spis treści

Wstęp	9
Rozdział pierwszy	
Rafał Glajcar	
Władza wykonawcza w państwie współczesnym – struktura i funkcje	13
Wprowadzenie	13
Władza wykonawcza	14
Zasada podziału władzy	15
Dystrybucja władzy wewnątrz egzekutywy, czyli kto rządzi w państwie	18
Funkcje władzy wykonawczej	24
Podsumowanie	31
Rozdział drugi	
Rafał Glajcar	
Władza wykonawcza w różnych modelach demokratycznych reżimów politycz- nych	33
Demokratyczne reżimy polityczne	33
Reżim parlamentarny	36
Reżim prezydencki	44
Reżim semiprezydencki	48
Podsumowanie	53
Rozdział trzeci	
Marek Barański	
Transformacja ustrojowa	55
Transformacja ustrojowa – zamęt terminologiczny	57
Fazy transformacji (inicjacja transformacji, punkt zwrotny, tranzycja i kon- solidacja).	62
Czynniki (historyczne i polityczne) determinujące wybór modelu władzy wykonawczej	71

Rozdział czwarty

Sebastian Kubas

Ustrojowo-prawny i praktyczny wymiar funkcjonowania głowy państwa i rządu w Czechosłowacji, Polsce i na Węgrzech w XX wieku (1918–1989) . . .	76
Władza wykonawcza w okresie międzywojennym i w czasie II wojny światowej. Ewolucja prawnych podstaw funkcjonowania organów władzy wykonawczej	76
Władza wykonawcza w życiu politycznym międzywojennych Czechosłowacji, Polski i Węgier	82
Organy władzy wykonawczej w socjalistycznych Czechosłowacji, Polsce i na Węgrzech	92
Organy prezydialne	93
Rząd	98
Praktyczny wymiar funkcjonowania władzy wykonawczej w warunkach socjalistycznych w Czechosłowacji, Polsce i na Węgrzech	102

Rozdział piąty

Sebastian Kubas

Ewolucja roli i znaczenia władzy wykonawczej w Czechosłowacji, Polsce i na Węgrzech w okresie tranżycji demokratycznej	108
Przyczyny upadku ustroju socjalistycznego w krajach Europy Środkowej i Wschodniej	108
Przeobrażenia w państwie radzieckim	109
Wpływ czynnika międzynarodowego	112
Sytuacja wewnętrzna w Czechosłowacji, Polsce i na Węgrzech w latach 80. XX wieku	114
Proces przemian ustrojowych w Czechosłowacji, Polsce i na Węgrzech na przełomie 1989 i 1990 roku	116
Władza wykonawcza w okresie wielkich zmian ustrojowych. Podstawy prawne i praktyka	120

Rozdział szósty

Anna Czyż

Prezydent w państwach Grupy Wyszehradzkiej	134
Sposób elekcji głowy państwa	134
Wybory pośrednie	135
Wybory powszechne	139
Wymogi formalne związane z kandydowaniem i pełnieniem urzędu prezydenta	143
Polityczna (nie)odpowiedzialność prezydenta	147
Prezydent, ale jaki – między silnym i słabym modelem prezydentury	149
Style prezydentury	154

Rozdział siódmy

Anna Czyż

Rząd w państwach Grupy Wyszehradzkiej	162
Proces powoływania rządu	162
Polityczna odpowiedzialność rządu	166
Zakres kompetencji rządu	168
Modele gabinetów (system wyborczy – system partyjny – model gabinetu)	170
Trwałość gabinetów	172

Rozdział ósmy

Robert Rajczyk

Narodowe egzekutywy w Unii Europejskiej	190
--	-----

Bibliografia	205
-------------------------------	-----

Wstęp

Władza wykonawcza należy do jednego z najstarszych historycznie ukształtowanych rodzajów władzy. Pojawiła się, zanim zaczęły powstawać pierwotne formy organizacji państwowej. Najpierw jej funkcjonowanie determinowane było wiekiem rządzących i związanym z tym doświadczeniem życiowym. Kolejny chronologicznie etap rozwoju władzy nierozzerwalnie wiąże się z dysponowaniem zorganizowanym aparatem przemocy. Już Arystoteles w swoim traktacie *Polityka* wspominał o części rządzącej występującej w każdym ustroju państwowym. Efektywna władza wykonawcza wraz ze sprawną armią zapewniły starożytnym imperium trwałe miejsce w historii świata. W warstwie funkcjonalnej problemem okazała się jednak dysfunkcyjność centralistycznej koncepcji zarządzania organizmem państwowym. Impasu nie przełamała nawet reforma systemu rządów, ustanowiona przez cesarza Dioklecjana. Implementowana w drugiej połowie III w. n.e. tetrarchia nie przetrwała próby czasu, choć po raz pierwszy w tak wielkiej organizacji państwowej wprowadzała kadencyjność władzy wykonawczej. Kryzys i upadek cywilizacji starożytnej, między innymi pod wpływem edyktu mediolańskiego, doprowadził do wykształcenia się władzy wykonawczej silnie powiązanej z chrześcijańską wizją świata i sakralnym pochodzeniem władzy. Bieżące zarządzanie sprawami państwa już od czasów dynastii Merowingów przechodziło stopniowo, jak twierdzi Thomas E. Woods w *Jak Kościół katolicki zbudował zachodnią cywilizację?*, w ręce marszałka dworu. Zakres kompetencji tych urzędników już w Królestwie Franków znacznie zbliżył marszałków dworu do współczesnego stanowiska premiera. Spór o inwestyturę oraz rosnąca rola możnowładztwa przyczyniły się do pojawienia w strukturze władzy doradczych ciał kolegialnych oraz ograniczenia władzy monarszej. Emancypacja polityczna warstw uprzywilejowanych doprowadziła z kolei do ukształtowania się współczesnego parlamentaryzmu jako forum debaty w sferze publicznej, ujmowanej przez Jurgena Habermasa jako obszar dyskursu politycznego. Uznawany obecnie za klasyczny, Monteskiuszowski trójpodział władz jest zatem efektem złożonych procesów historycznych oraz politycznych.

Cechą charakterystyczną prezentowanych w niniejszej publikacji egzekutyw krajów Grupy Wyszehradzkiej są odmienne z perspektywy historycznej doświadczenia własnej państwowości oraz zróżnicowane modele funkcjonalne urzędu głowy państwa. Systemy polityczne oraz pozycja ustrojowa narodów tytularnych w poszczególnych państwach Grupy Wyszehradzkiej kształtowały się w oparciu o dominujący wpływ zewnętrznych czynników politycznych. Pozycja ustrojowa Królestwa Węgier w monarchii austro-węgierskiej oraz silne poczucie węgierskiej tożsamości narodowej i historycznie determinowany obszar władzy państwowej odbiegały od doświadczeń polskich oraz czeskich i słowackich. Warto podkreślić, że na dzieje tych dwóch ostatnich ethnosów wielki wpływ wywarły dziewiętnastowieczne prądy związane z emancypacją narodowościową.

Powstanie nowych państw narodowych, a wśród nich także tych prezentowanych w książce, wiąże się z politycznymi skutkami zakończenia I wojny światowej. Kraje współcześnie należące do Grupy Wyszehradzkiej zdecydowały się wówczas skorzystać z różnych modeli ustrojowych: Węgry jawiły się jako monarchia, z kolei Czechosłowacja (wspólne państwo Czechów i Słowaków) oraz Polska jako republiki parlamentarne, choć w Polsce i na Słowacji do głosu doszły tendencje autorytarne. Zakończenie II wojny światowej oraz objęcie Europy Wschodniej dominacją ZSRR charakteryzowało się w sferze ustrojowej wykorzystaniem dwóch modeli egzekutywy. W Polsce i na Węgrzech istniały kolegialne organy pełniące funkcje głowy państwa, z kolei w nowym państwie czechosłowackim zachowano urząd prezydenta. Uwarunkowania ustrojowe, ale przede wszystkim polityczne, oraz międzynarodowy bipolarny podział ówczesnego świata praktycznie eliminowały całkowitą suwerenność państw satelickich wobec ZSRR. W aspekcie funkcjonalnym w zakresie dwuczłonowej egzekutywy, oprócz rządu, istniał dominujący ośrodek decyzyjny – centralne gremium kierownicze partii komunistycznej, który jednak nie zajmował sankcjonowanej prawnie pozycji ustrojowej, ale wpływ tego ośrodka na funkcjonowanie państw miał charakter wyłączny, zgodnie z zasadą: „partia kieruje, rząd rządzi”.

Dopiero rozpad ZSRR i bloku radzieckiego wywołał konieczność budowy w krajach obecnie wchodzących w skład Grupy Wyszehradzkiej, nowych systemów konstytucyjnych opartych na pluralizmie politycznym i demokratycznych mechanizmach kontroli władzy. Wiązało się to również z pojawieniem na mapie świata dwóch suwerennych państw – Republiki Czeskiej oraz Republiki Słowackiej w 1993 roku.

Autorzy publikacji podjęli próbę analizy struktury, funkcji oraz pozycji ustrojowej instytucji rządu i urzędu prezydenta w krajach Grupy Wyszehradzkiej. Efektem tych działań jest prezentacja egzekutywy tych państw w ujęciu komparatystycznym. Książkę otwierają zatem rozważania poświęcone władzy wykonawczej jako przedmiotu badań politologicznych. Rafał Glajcar analizuje w rozdziale pierwszym władzę w ujęciu normatywnym jako asymetryczny stosunek społeczny. Autor wskazuje ponadto, iż powstanie parlamentów, a także

wyodrębnienie się władzy sądowniczej (również próby określenia wielu innych władz) i procesy demokratyzacyjne nie wpłynęły na osłabienie znaczenia władzy wykonawczej. Rozdział drugi koncentruje się wokół zagadnienia pozycji ustrojowej władzy wykonawczej w różnych systemach konstytucyjnych. Autor, Rafał Głajcar, ukazuje tę kwestię w ujęciu porównawczym w reżimach: parlamentarnym, prezydenckim oraz semiprezydenckim.

W rozdziale trzecim natomiast poruszone zostały kwestie związane z czynnikami determinującymi wybór modelu funkcjonowania władzy wykonawczej w kontekście występowania transformacji ustrojowej. Marek Barański analizuje ponadto w aspekcie funkcjonalnym sam proces transformacji.

W czwartym rozdziale Sebastian Kubas przeprowadza komparatystyczną analizę historycznych doświadczeń funkcjonowania egzekutywy czterech krajów Europy Środkowej przed przełomem związanym z tzw. Jesienią Narodów w 1989 roku. W kolejnym zaś rozdziale ten sam autor podejmuje próbę deskrypcji podobieństw i różnic, jak również samego przebiegu wydarzeń tranzycji demokratycznej w Polsce, Czechosłowacji i na Węgrzech, a także roli i znaczenia instytucji prezydenta oraz rządu w będącej rezultatem tych procesów rzeczywistości politycznej.

W rozdziale szóstym i siódmym Anna Czyż prezentuje pozycję ustrojową, znaczenie i rolę przyjętego modelu sprawowania urzędu prezydenta i rządu we współczesnych systemach konstytucyjnych Polski, Czech, Słowacji oraz Węgier.

Publikację zamyka rozdział autorstwa Roberta Rajczyka, który analizuje funkcjonowanie władzy wykonawczej krajów Grupy Wyszehradzkiej w warunkach członkostwa tych państw w Unii Europejskiej. Prezentuje również model podwójnej egzekutywy jako element systemu ustrojowego Unii Europejskiej.

Robert Rajczyk

Bibliografia

Akty prawne

- Council Decision of 26 July 2010 establishing the organisation and functioning of the European External Action Service, Official Journal of the European Union L201/2010.
- Decyzja Rady Europejskiej z dnia 1 grudnia 2009 r. w sprawie przyjęcia regulaminu wewnętrznego, Dz.Urz. UE L315/2009.
- Dekret naczelnika państwa o najwyższej władzy reprezentacyjnej republiki polskiej z 22 czerwca 1918 r. Dz.U. z 1918 r., nr 17, poz. 41.
- Dziennik Urzędowy Rzeczypospolitej Polskiej, 1997, nr 78, poz. 483.
- Dziennik Urzędowy Rzeczypospolitej Polskiej, 2005, nr 86, poz. 744.
- Dziennik Urzędowy Republiki Czeskiej nr 1/1993.
- Dziennik Urzędowy Republiki Węgierskiej nr 43/2011, poz. 10656.
- Dziennik Urzędowy Republiki Słowackiej nr 92/1992, poz. 2657.
- Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej C306/2007.
- Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej C115/2008.
- Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L315/2009.
- Official Journal of the European Union L201/2010.
- Konstytucja Czech z dnia 16 grudnia 1992 r.
- Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z dnia 22 lipca 1952 r. Dz.U. z 1952 r., nr 33, poz. 232.
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. Dz.U. z 1997 r., nr 78, poz. 483.
- Konstytucja Słowacji z dnia 1 września 1992 r.
- Konstytucja Węgier z dnia 18 kwietnia 2011 r.
- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 3 kwietnia 2007 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o działaniach administracji rządowej. Dz.U. z 2007 r., nr 65, poz. 437.
- Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 9 października 2000 r. o wynikach głosowania i wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 8 października 2000 r. Dz.U. z 2000 r., nr 85, poz. 952.
- Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 24 października 2005 r. o wynikach ponownego głosowania i wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.
- Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 5 lipca 2010 r. o wynikach ponownego głosowania i wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

- Organizacyjny porządek Ministerstwa zagranicznych wyci Slovenskej republiky c. 51/2012 zo dna 19. júla 2012 v znení Dodatku c. 1 zo dna 2. augusta 2012, reg. c. I/445, Dodatku c. 2 zo dna 3. septembra 2012, reg. c. I/445 a Dodatku c. 3 zo dna 27. februára 2013, reg. c. I/445.
- Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Spraw Zagranicznych. Dz.U. z 2011 r., nr 248, poz. 1492.
- Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Dz.Urz. UE C115/2008.
- Traktat z Lizbony zmieniający Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską podpisany w Lizbonie dnia 13 grudnia 2007 r. Dz.Urz. UE C 306/2007.
- Uchwała Sejmu RP z dnia 27 lutego 1919 r. o powierzeniu Józefowi Piłsudskiemu dalszego sprawowania urzędu Naczelnika Państwa. Dz.U. z 1919 r., nr 19, poz. 226.
- Ustawa Konstytucyjna z dnia 23 kwietnia 1935 r. Dz.U. z 1935 r., nr 30, poz. 227.
- Ustawa Konstytucyjna z dnia 19 lutego 1947 r. o ustroju i zakresie działania najwyższych organów Rzeczypospolitej. Dz.U. z 1947 r., nr 18, poz. 71.
- Ustawa z dnia 17 marca 1921 roku. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Dz.U. z 1921 r., nr 44, poz. 267.
- Ustawa Konstytucyjna z dnia 17 października 1992 r. o wzajemnych stosunkach między władzą ustawodawczą i wykonawczą Rzeczypospolitej Polskiej oraz o samorządzie terytorialnym. Dz.U. z 1992 r., nr 84, poz. 426.
- Ustawa z dnia 27 września 1990 r. o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Dz.U. z 1990 r., nr 67, poz. 398.
- Ustawa z dnia 27 września 1990 r. o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Dz.U. z 1990 r., nr 67, poz. 397.
- Ustawa z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej z późn. zm., Dz.U. z 1997 r., nr 141, poz. 943 (tekst jednolity – obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 3 kwietnia 2007 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o działach administracji rządowej, Dz.U. z 2007 r., nr 65, poz. 437).
- Ustawa z dnia 8 sierpnia 1935 r. o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej. Dz.U. z 1935 r., nr 47, poz. 321.
- Ustawa z dnia 4 lutego 1947 r. o wyborze prezydenta RP. Dz.U. z 1947 r., nr 9, poz. 43.
- Ustawa z dnia 17 marca 1921 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Dz.U. z 1921 r., nr 44, poz. 261.
- Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. o zmianie Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Dz.U. z 1989 r., nr 19, poz. 101.
- Ustawa z dnia 27 września 1990 r. o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Dz.U. z 1990 r., nr 67, poz. 398 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Komitecie do Spraw Europejskich, Dz.U. z 2009 r., nr 161, poz. 1277.
- Ústavný zákon č 100/60: Ústava Československej socialistickej republiky.
- Ústavný zákon č 150/1948: Ústava Československé republiky.
- Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 maja 2005 r. Sygn. akt K18/04. Dz.U. z 2005 r., nr 86, poz. 744.
- Zákon č. 46/1999 Z.z. z 18. marca 1999 o spôsobe voľby prezidenta Slovenskej republiky, o ľudovom hlasovaní o jeho odvolaní a o doplnení niektorých ďalších zákonov.
- Zákon č. 9/1999 Z.z. zo 14. januára 1999, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z. z.
- Zákon ze dne 29. února 1920, kterým se uvozuje Ústavní listina Československé republiky.
- Zákon z 11. septembra 2012, ktorým sa mení a dopĺňa zákon c. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, Zbierka zákonov c. 287/2012 Ciastka 72.

Zarządzenie Nr 54 Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie nadania statutu Ministerstwu Spraw Zagranicznych, „Monitor Polski” z 25.06.2012, poz. 443.

Monografie

- AGH A.: *The Politics of Central Europe*. London-Thousand Oaks-New Delhi 1998.
- AGNEW H.: *The Czechs and the Lands of Bohemian Crown*. Stanford 2004.
- ALBERT A. [ROSZKOWSKI W.]: *Najnowsza historia Polski. 1914–1993*. T. 1. Londyn 1994.
- ANTOSZEWSKI A., HERBUT R.: *Systemy polityczne współczesnego świata*. Warszawa 2006.
- BACZKO S.: *Wyobrażenia społeczne: szkice o nadziei i pamięci zbiorowej*. Warszawa 1994.
- BANKOWICZ M.: *Transformacje konstytucyjnych systemów władzy państwowej w Europie Środkowej*. Kraków 2010.
- BANKOWICZ M.: *Zlikwidowane państwo*. Kraków 2003.
- BARAŃSKI M.: *Władza państwowa i administracja publiczna w państwach Europy Środkowej i Wschodniej*. Toruń 2007.
- BARCZ J., GÓRKA M.: *System instytucjonalny Unii Europejskiej*. T. 3. Warszawa 2009.
- BEYME VON C.: *Współczesne teorie polityczne*. Przeł. J. ŁOZIŃSKI. Warszawa 2005.
- BŁOK Z.: *Transformacja jako konwersja funkcji wewnętrznych na przykładzie Polski*. Poznań 2006.
- BLONDEL J.: *Comparative Government. An Introduction*. London 1995.
- BŁUSZKOWSKI J., MIDER D.: *Demokracja późnej nowoczesności*. Warszawa 2012.
- BRINTON C.: *The Anatomy of Revolution*. New York 1965.
- BUCKLEY S.: *The Prime Minister and Cabinet*. Edinburgh 2006.
- CALVOCORESSI P.: *Polityka międzynarodowa po 1945 roku*. Przeł. W. BOLIMOWSKA-GARWACKA et al. Warszawa 1998.
- CZYŻ A., KUBAS S.: *Czechy i Słowacja. Politologiczne studium wspólnej i oddzielnej państwowości*. Katowice 2012.
- CZYŻ A., KUBAS S.: *Doświadczenia węgierskiej transformacji ustrojowej – od Jánoša Kádára do Viktora Orbána*. Katowice 2011.
- DAHL R.A.: *Demokracja i jej krytycy*. Przeł. S. AMSTERDAMSKI. Kraków-Warszawa 1995.
- Democratic and Capitalist Transitions in Eastern Europe*. Ed. M. DOBRY. Dordrecht-Boston-London, 2000.
- DONATH H.: *Przemiany ustrojowo-prawne na Węgrzech. 1939–1949*. Wrocław 1978.
- DUDEK A.: *Pierwsze lata III Rzeczypospolitej. 1989–1995. Zarys historii politycznej Polski*. Kraków 1997.
- DZIAŁOCHA K.: *Ewolucja prawna organów prezydalnych w państwach socjalistycznych*. Wrocław 1974.
- DZIEMIDOK-OLSZEWSKA B.: *Instytucja prezydenta w państwach Europy Środkowo-Wschodniej*. Lublin 2003.
- Europeistyka w zarysie*. Red. A. NOWAK, D. MILCZAREK. Warszawa 2006.
- FEJTO F.: *Praski zamach stanu. 1948*. Warszawa 1990.
- FELCZAK W.: *Historia Węgier*. Wrocław 1983.
- GARLICKI A.: *Rycerze Okrągłego Stołu*. Warszawa 2004.
- GLAJCAR R.: *Instytucja prezydenta w Polsce, Czechach i Słowacji w latach 1989–2000. Analiza porównawcza*. Toruń 2004.

- Global Transformations: Politics, Economics and Culture*. Eds. D. HELD, A. MCGREW, D. GOLDBLATT, J. PERRATON. Cambridge 1999.
- GÓRALCZYK B.: *Węgierski pakiet*. Warszawa 2000.
- GRUCHAŁA J.: *Tomasz G. Masaryk*. Wrocław 1996.
- GRZYBOWSKI M.: *Rząd w państwie socjalistycznym*. Warszawa 1980.
- GULCZYŃSKI M.: *Panorama systemów politycznych świata*. Warszawa 2004.
- GURR T.R.: *Why Men Rebel*. Princeton 1970.
- HEYWOOD A.: *Politologia*. Przeł. B. MALISZEWSKA et al. Warszawa 2010.
- HIX S.: *System polityczny Unii Europejskiej*. Przeł. A. KOMASA. Warszawa 2010.
- HOLMES L.: *Post Communism. An Introduction*. Durham 1997.
- HUNTINGTON S.P.: *Trzecia fala demokratyzacji*. Przeł. A. DZIURDZIK. Warszawa 1995.
- JEDNAKA W.: *Gabinety koalicyjne w III RP*. Wrocław 2004.
- KAMENEC I.: *Tragedia polityka, księdza człowieka. (Józef Tiso 1887–1947)*. Warszawa 2001.
- KAPLAN K.: *The Short March. The Communist Takeover in Czechoslovakia. 1945–1948*. London 1987.
- KOCHANOWSKI J.: *Węgry. Od ugody do ugody. 1867–1990*. Warszawa 1997.
- KRUK M.: *Ustrój polityczny Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej*. Warszawa 1976.
- LINZ J.J., STEPAN A.: *Problems of Democratic Transition and Consolidation*. Baltimore 1996.
- LIPSET S.M.: *Homo politicus: społeczne podstawy polityki*. Przeł. G. DZIURDZIK-KRAŚNIEWSKA. Warszawa 1995.
- LUDWIKOWSKI R.R.: *Prawo konstytucyjne porównawcze*. Toruń 2000.
- MALIA M.: *The Soviet Tragedy: A History of Socialism in Russia, 1917–1991*. New York 1994.
- MAŁAJNY R.M.: *Trzy teorie podzielonej władzy*. Katowice 2003.
- MARPLES D.R.: *Historia ZSRR. Od rewolucji do rozpadu*. Przeł. I. SCHAROCH. Wrocław 2006.
- MISZTAŁ A.: *Degresywna proporcjonalność a kształtowanie składu Parlamentu Europejskiego*. Wrocław 2012.
- MOJAK R.: *Parlament a rząd w ustroju Trzeciej Rzeczypospolitej Polskiej*. Lublin 2007.
- MONTESKIUSZ: *O duchu praw*. Przeł. T. BOY-ŻELEŃSKI. Kęty 1997.
- NEUSTAD R.: *Presidential Power: The Politics of Leadership*. New York 1960.
- NORRIS P.: *Driving Democracy. Do Power-Sharing Institutions Work?* Cambridge 2008.
- NOWAK A., MILCZAREK D.: *Europeistyka w zarysie*. Warszawa 2006.
- NOWOTARSKI B.: *Jak budować, a jak burzyć demokracje. Studia nad konsolidacją nowych demokracji w XX i XXI wieku*. Warszawa 2012.
- OFFE C.: *Drogi transformacji doświadczenia wschodnioeuropejskie i wschodniemieckie*. Przeł. Z. PUCEK. Warszawa–Kraków 1999.
- PIETRAŚ Z.J.: *Decydowanie polityczne*. Warszawa–Kraków 1998.
- Polacy wobec ładu postmonocentrycznego: społeczeństwo polskie i jego instytucje w 1992 r.* Red. M. ZIÓŁKOWSKI. Warszawa 1993.
- PRZEWORSKI A.: *Democracy and the Market. Political and Economic Reforms in Eastern Europe and Latin America*. Cambridge–New York 1991.
- PUEŁLO A.: *Ustroje państw współczesnych*. Warszawa 2006.
- RODRIGUEZ DIAZ A.: *Transición Política y Consolidación Constitucional de Los Partidos Políticos*. Madrid 1989.
- ROSATI D.K.: *Polska droga do rynku*. Warszawa 1998.
- ROSKIN M.G., CORD R.L., MEDEIROS J.A., JONES W.S.: *Wprowadzenie do nauk politycznych*. Przeł. H. JANKOWSKA. Poznań 2001.
- SARTORI G.: *Comparative Constitutional Engineering. An Inquiry into Structures, Incentives and Outcomes*. New York 1997.
- SCHMITTER P.C., KARL T.L.: *Bound to Change: Consolidating Democracy in East Central Europe*. New York–Prague 1992.

- SCHUMPETER J.A.: *Kapitalizm, socjalizm, demokracja*. Przeł. M. RUSIŃSKI. Warszawa 1995.
- SKOCPOŁ T.: *States and Social Revolution*. Cambridge 1979.
- SKODLARSKI J.: *Zarys historii gospodarczej Polski*. Łódź 2000.
- SKOTNICKI K.: *System konstytucyjny Czech*. Warszawa 2000.
- SKRZYDŁO W.: *Ustrój polityczny RP w świetle Konstytucji z 1997 r.* Warszawa 2008.
- SMAGA J.: *Narodziny i upadek imperium. ZSRR 1917–1991*. Kraków 1992.
- SOBERG SHUGART M., CAREY J.M.: *Presidents and Assemblies. Constitutional Design and Electoral Dynamics*. New York 1992.
- SOWA K.Z.: *Socjologia, społeczeństwo, polityka*. Warszawa 2000.
- Spółczesność posttotalitarne. Kierunki przemian*. Red. Z. SADOWSKI. Warszawa 1991.
- STARZYŃSKI S.: *Współczesny ustrój prawno-polityczny Polski i państw słowiańskich*. Warszawa 2010.
- SUTOR J.: *Prawo dyplomatyczne i konsularne*. Warszawa 1993.
- SZYMCZAK T.: *Ewolucja instytucji prezydenta w socjalistycznym prawie państwowym*. Łódź 1976.
- SZYMCZAK T.: *Ustrój europejskich państw socjalistycznych*. Warszawa 1988.
- TILLY CH.: *From Mobilization to Revolution*. Massachusetts 1978.
- TOMASZEWSKI J.: *Czechy i Słowacja*. Warszawa 2006.
- UKIELSKI P.: *Aksamitny rozwód. Rola elit politycznych w procesie podziału Czechosłowacji*. Warszawa 2007.
- WIATR J.J.: *Europa pokomunistyczna: przemiany państw i społeczeństw po 1989 roku*. Warszawa 2006.
- WIATR J.J.: *Socjologia polityki*. Warszawa 2002.
- Władza państwowa i administracja publiczna w państwach Europy Środkowej i Wschodniej*. Red. M. BARAŃSKI. Toruń 2007.
- WNUK-LIPIŃSKI E.: *Socjologia życia publicznego*. Warszawa 2005.
- WOJTASIK W.: *Funkcje wyborów w III Rzeczypospolitej. Teoria i praktyka*. Katowice 2012.
- WOJTYCZEK K.: *Przekazywanie kompetencji państwa organizacjom międzynarodowym*. Kraków 2007.
- WOŁEK A.: *Demokracja nieformalna. Konstytucjonalizm i rzeczywiste reguły polityki w Europie Środkowej po 1989 roku*. Warszawa 2004.
- ZIELIŃSKI E.: *Nauka o państwie i polityce*. Warszawa 2001.

Artykuły i rozdziały w pozycjach zwartych

- AGH A.: *Globalization and Central-East European Countries Democratization: The Fourth Wave*. In: *Transformative Paths In Central and Eastern Europe*. Eds. R. MARKOWSKI, E. WNUK-LIPIŃSKI.
- ANTOSZEWSKI A.: *Forma rządu*. W: *Demokracje Europy Środkowo-Wschodniej w perspektywie porównawczej*. Red. A. ANTOSZEWSKI, R. HERBUT. Wrocław 1998.
- ANTOSZEWSKI A.: *Proces i zmiana polityczna*. W: *Studia z teorii polityki*. T. 2. Red. A. JABŁOŃSKI, L. SOBKOWIAK. Wrocław 1998.
- ANTOSZEWSKI A.: *Reżimy polityczne państw europejskich*. W: A. ANTOSZEWSKI, R. HERBUT: *Systemy polityczne współczesnej Europy*. Warszawa 2006.
- ANTOSZEWSKI A.: *Władza wykonawcza*. W: A. ANTOSZEWSKI, R. HERBUT: *Systemy politycznej współczesnej Europy*. Warszawa 2006.

- ANTOSZEWSKI A.: *Współczesne teorie demokracji*. W: *Studia z teorii polityki*. T. 2. Red. A.W. JABŁOŃSKI, L. SOBKOVIK. Wrocław 1998.
- ANTOSZEWSKI A.: *Wzorce rywalizacji na arenie wyborczej*. W: *Systemy polityczne Europy Środkowej i Wschodniej. Perspektywa porównawcza*. Red. A. ANTOSZEWSKI. Wrocław 2006.
- BARAŃSKI M.: *Parlamente w reżimach politycznych*. W: *Parlament w państwach Grupy Wyszehradzkiej. Problemy metodologiczno-teoretyczne*. Red. M. BARAŃSKI, R. GLAJCAR, S. KUBAS. Katowice 2012.
- BENDA L.: *System partyjny Węgier*. W: *Partie i systemy partyjne Europy Środkowej*. Red. A. ANTOSZEWSKI, P. FIALA, R. HERBUT, J. SROKA. Wrocław 2003.
- BEYME K.: *Institutional Engineering and Transition to Democracy*. In: *Democratic Consolidation in Eastern Europe*. Vol. 1: *Institutional Engineering*. Ed. J. ZIELONKA. New York 2001.
- BŁOK Z.: *Demokratyzacja i konsolidacja demokracji – założenia teoretyczne i praktyka polityczna*. W: *Polska i Europa Środkowa. Demokratyzacja. Konsolidacja. Europeizacja*. Red. E. NOWAK, R. RIEDEL. Lublin 2010.
- BURTON M., GUNTER R., HIGLEY J.: *Elity a rozwój demokracji*. W: *Władza i społeczeństwo. Antologia tekstów z zakresu socjologii polityki*. T. 2. Wybór i oprac. J. SZCZUPACZYŃSKI. Warszawa 1998.
- CHMAJ M.: *Rząd Tadeusza Mazowieckiego*. W: *Gabinety koalicyjne w Polsce w latach 1989–1996*. Red. M. CHMAJ, M. ŻMIGRODZKI. Lublin 1998.
- CICHOSZ M.: *Transformacja demokratyczna – przyczyny, przebieg i efekty procesu*. W: *Systemy polityczne Europy Środkowej i Wschodniej. Perspektywa porównawcza*. Red. A. ANTOSZEWSKI. Wrocław 2006.
- CZYŻ A., GLAJCAR R., KRYSIENIEL K.: *Węgry*. W: *Władza państwowa i administracja publiczna w państwach Europy Środkowej i Wschodniej*. Red. M. BARAŃSKI. Toruń 2007.
- DIAMOND I.: *Economic Development and Democracy Revisited*. In: *Re-examining Democracy: Essays in Honour of Seymour Martin Lipset*. Eds. G. MARKS, L. DIAMOND. London 1992.
- DOBEK-OSTROWSKA B.: *Proces demokratyzacji Europy Środkowo-Wschodniej – przesłanki i przebieg*. W: *Demokracje Europy Środkowo-Wschodniej w perspektywie porównawczej*. Red. A. ANTOSZEWSKI, R. HERBUT. Wrocław 1998.
- Democratic and Capitalist Transitions in Eastern Europe*. Ed. M. DOBRY. Dordrecht–Boston–London 2000.
- DZIEMIDOK-OLSZEWSKA B.: *System polityczny Węgier*. W: *Systemy polityczne państw Europy Środkowej i Wschodniej*. Red. W. SOKÓŁ, M. ŻMIGRODZKI. Lublin 2005.
- ESSEN A.: *Kształtowanie się podstaw ustrojowych w Polsce i Czechosłowacji w latach 1918–1922*. W: *Dwa państwa, trzy narody. Ustroje polityczne Polski i Czechosłowacji (1918–1939)*. Red. J. ADAMCZYK. Warszawa 2004.
- FIALA P., HLOUŠEK V.: *System partyjny Republiki Czeskiej*. W: *Partie i systemy partyjne Europy Środkowej*. Red. A. ANTOSZEWSKI, P. FIALA, R. HERBUT, J. SROKA. Wrocław 2003.
- GEBETHNER S.: *System rządów parlamentarno-gabinetowych, system rządów prezydenckich oraz rozwiązania pośrednie*. W: *Konstytucyjne systemy rządów*. Red. M. DOMAGAŁA. Warszawa 1997.
- GERGELY A.: *József Antall – premier okresu transformacji*. W: *Janusowe oblicze transformacji na Węgrzech. 1990–1998*. Red. M. SCHMIDT, L.GY. TÓTH. Przeł. E. CYGIELSKA et al. Budapeszt–Warszawa 2001.
- GLAJCAR R.: *Relacje prezydenta z Radą Ministrów*. W: *Prezydent w Polsce po 1989 r. Studium politologiczne*. Red. R. GLAJCAR, M. MIGALSKI. Warszawa 2006.
- GOODIN R.E., KLINGEMANN H.-D.: *Political Science: The Discipline*. In: *A New Handbook of Political Science*. Eds. R.E. GOODIN, H.-D. KLINGEMANN. Oxford 1998.

- Global Transformations: Politics, Economics and Culture*. Eds. D. HELD, A. MCGREW, D. GOLDBLATT, J. PERRATON. Cambridge 1999.
- HERMANN R., KISS S.M.: *The Hungary's Parliament*. In: *The Hungarian National Assembly*. Eds. R. HERMANN, S.M. KISS, J. SISA, T. WACHSLER. Budapest 2011.
- HOPKIN J.: *Metody porównawcze*. W: *Teorie i metody w naukach politycznych*. Red. D. MARSH, G. STOKER. Przeł. J. TEGNEROWICZ. Kraków 2006.
- KAMIŃSKI A.Z.: *Instytucje polityczne wobec układów nieformalnych: nomadzi instytucjonalni i flexianie*. W: *Instytucje: konflikty i dysfunkcje*. Red. M. JAROSZ. Warszawa 2012.
- KAMIŃSKI A.Z.: *Reformowalność i potencjał rozwijany ustrojów polityczno-ekonomicznych. Przy-padek komunizmu*. W: *Społeczeństwo wobec wyzwań gospodarki rynkowej*. Red. W. KOZEK, W. MORAWSKI. Warszawa 1991.
- KOPEČEK L.: *System partyjny Słowacji*. W: *Partie i systemy partyjne Europy Środkowej*. Red. A. ANTOSZEWSKI, P. FIALA, R. HERBUT, J. SROKA. Wrocław 2003.
- LINZ J.J.: *Kryzys, załamanie i powrót do równowagi*. W: *Władza i społeczeństwo. Antologia tekstów z zakresu socjologii polityki*. T. 2. Wybór i oprac. J. SZCZUPACZYŃSKI. Warszawa 1998.
- LINZ J.J.: *Presidential or Parliamentary Democracy: Does It Make a Difference?* In: *The Failure of Presidential Democracy. Comparative Perspectives*. Vol. 1. Eds. J.J. LINZ, A. VALENZUELA. Baltimore–London 1994.
- MAŁAJNY R.M.: *Rozdział władzy w systemie parlamentarnym*. W: *Parlamentarny system rządów. Teoria i praktyka*. Red. T. MOŁDAWA, J. SZYMANEK, M. MISTYGACZ. Warszawa 2012.
- MATYJA R.: *Przywództwo i instytucje*. W: *Budowanie instytucji państwa 1989-2001, w poszukiwaniu modelu*. Przeł. I. JACKIEWICZ. Warszawa 2004.
- MORLINO L.: *Democratic Establishments: A Diemensional Analysis*. In: *Comparing New Democracies. Transition and Consolidation in Mediterranean Europe and Southern Cone*. Ed. E. BALOYRA. London 1987.
- PAŁECKI K.: *Wprowadzenie do normatywnej teorii władzy politycznej*. W: *Wprowadzenie do nauki o państwie i polityce*. Red. B. SZMULIK, M. ŻMIGRODZKI. Lublin 2002.
- POGUNTKE T., WEBB P.: *The Presidentialization of Politics in Democratic Societies: A Framework for Analysis*. In: *The Presidentialization of Politics. A Comparative Study of Modern Democracies*. Eds. T. POGUNTKE, P. WEBB. Oxford 2007.
- PRZEWORSKI A.: *Demokracja i rynek*. W: *Władza i społeczeństwo*. Red. J. SZCZUPACZYŃSKI. Warszawa 1998.
- PRZEWORSKI A., ALVAREZ M.E., CHEIBUB J.A., LIMONGI F.: *What Makes Democracies Endure?* In: *The Global Divergence of Democracies*. Eds. L. DIAMOND, M.F. PLATTNER. Baltimore–London 2001.
- RHODES R.A.W.: *From Prime Ministerial Power to Core Executive*. In: *Prime Minister, Cabinet and Core Executive*. Eds. R.A.W. RHODES, P. DUNLEAVY. London 1995.
- RIPP Z.: *The Politics of the Roundtable Talks. Unity and Division: The Opposition Roundtable and its Relationship to the Communist Party*. In: *The Roundtable Talks of 1989. The Genesis of Hungarian Democracy: Analysis and Documents*. Ed. A. BOZÓKI. Budapest 2002.
- Społeczeństwo posttotalitarne. Kierunki przemian*. Red. Z. SADOWSKI. Warszawa 1991.
- SARNECKI P.: *Współczesne rozumienie podziału władzy*. W: *Nowa Konstytucja RP – wartość, jedność, instytucje*. Red. K.B. JANOWSKI. Toruń 2007.
- SCHMITTER P.C., KARL T.L.: *The Types of Democracy Emerging in Southern and Eastern Europe and South and Central America*. In: *Bound to Change: Consolidating Democracy in East Central Europe*. Ed. P.M.E. VOLTEN. New York–Prague 1992.
- SOKOLEWICZ W.: *Czechosłowacja*. W: *Konstytucje europejskich państw socjalistycznych*. Red. A. BURDA. Wrocław 1967.

- SOKÓŁ W.: *Teoretyczne aspekty tworzenia i funkcjonowania rządów koalicyjnych*. W: *Rządy koalicyjne w III RP*. Red. M. CHMAJ. Olsztyn 2006.
- STOBIŃSKI M.: *Pozycja i rola gabinetu w Czechach po 1989 roku*. W: *Na gruzach Imperium: demokratyczna modernizacja w państwach regionu Europy Środkowej i Wschodniej*. Red. A. STĘPIEŃ-KUCZYŃSKA, M. POTZ, M. SŁOWIKOWSKI. Toruń 2012.
- SZYMANEK J.: *Ciągłość i zmiana konstytucyjnych systemów rządów: egzemplifikacja ewolucji w systemach politycznych*. W: *Ewolucja, dewolucja, emergencja w systemach politycznych*. Red. J. SZYMANEK, M. KACZOROWSKA, A. ROTHERT. Warszawa 2007.
- UKIELSKI P.: *Czechosłowacja*. W: A. BURAKOWSKI, A. GUBRYNOWICZ, P. UKIELSKI: 1989. *Jesień narodów*. Warszawa 2009.
- WOJNICKI J.: *Pozycja ustrojowa prezydenta w wybranych państwach Europy Środkowo-Wschodniej*. W: *Institucja prezydenta: zagadnienia teorii i praktyki na tle doświadczeń polskich oraz wybranych państw obcych*. Red. T. MOŁDAWA, J. SZYMANEK. Warszawa 2010.
- WOJTASIK W.: *Prezydent w demokratycznym modelu ustrojowym*. W: *Prezydent w Polsce po 1989 r.* Red. R. GLAJCAR, M. MIGALSKI. Warszawa 2006.
- WOJTASZCZYK K.A., JAKUBOWSKI W.: *System polityczny państwa*. W: *Spółczesność i polityka. Podstawy nauk politycznych*. Red. K.A. WOJTASZCZYK, W. JAKUBOWSKI. Warszawa 2007.
- ZAKRZEWSKI W.: *Ustrój polityczny Stanów Zjednoczonych Ameryki*. W: *Ustroje państw współczesnych*. Red. W. SKRZYDŁO. Lublin 2000.
- ZIELIŃSKI E.: *Rząd Republiki Federalnej Niemiec*. W: E. ZIELIŃSKI, I. BOKSZCZANIN: *Rządy w państwach Europy*. Warszawa 2003.
- Polacy wobec ładu postmonocentrycznego: społeczeństwo polskie i jego instytucje w 1992 r.* Red. M. ZIÓŁKOWSKI. Warszawa 1993.
- ŻURAWSKI VEL GRAJEWSKI R.: *Kształtowanie się polskich i czechosłowackich władz na uchodźstwie w początkowym okresie II wojny światowej. Status prawny – podobieństwa i różnice*. W: *Dwa państwa, trzy narody. Ustroje polityczne Polski i Czechosłowacji (1918–1939)*. Red. J. ADAMCZYK. Warszawa 2004.

Artykuły w czasopismach naukowych

- BAHRO H.H.: *Virtues and Vices of Semi-presidential Government*. „Journal of Social Sciences and Philosophy” 1999, Vol. 11, No. 1.
- BANASZAK B.: *Egzekutywa w Polsce – stan obecny i uwagi „de lege fundamentalis ferenda”*. „Przeгляд Sejmowy” 2006, nr 3 (74).
- BAYER J.: *The Process of Political System Change in Hungary*. „Begegnungen Schriftenreihe des Europa Institutes” 2003, nr 22.
- CIĄGWA J.: *Prawna pozycja narodu słowackiego w ostatnim pięćdziesięcioleciu*. „Prace Prawnicze Uniwersytetu Śląskiego” 1969, nr 5.
- DĄBOROWSKI T.: *Zalamanie ładu politycznego w Rumunii*. „Publikacje Ośrodka Studiów Wschodnich – BEST” 2012, nr 24 (225).
- DIAMOND L.: *Economic Development and Democracy Revisited*. In: „American Behavioural Scientist” 1992, Vol. 35.
- DUVERGER M.: *A New Political System Model: Semi-Presidential Government*. „European Journal of Political Research” 1980, Vol. 8, No. 2.

- EASTON D.: *An Approach to the Analysis of Political Systems*. „World Politics” 1957, Vol. 9, No. 3.
- ELGIE R.: *A Fresh Look at Semipresidentialism. Variations on a Theme*. „Journal of Democracy” 2005, Vol. 16, No. 3.
- ELGIE R.: *Models of Executive Politics: a Framework for the Study of Executive Power Relations in Parliamentary and Semi-Presidential Regimes*. „Political Studies” 1997, Vol. XLV, Issue 2.
- ELGIE R.: *Semi-Presidentialism: Concepts, Consequences and Contesting Explanations*. „Political Studies Review” 2004, Vol. 2.
- GLAJCAR R.: *Egzekutywa we współczesnych reżimach demokratycznych*. „Athenaeum. Polskie Studia Politologiczne” 2013, nr 38.
- GLAJCAR R.: *Model of election of the head of state of The Third Polish Republic – balancing between institutional coherence and political pragmatism*. „Political Preferences” 2013, No. 4.
- GRZYBOWSKI M.: *Rada Ministrów i administracja rządowa a członkostwo Polski w Unii Europejskiej (wybrane zagadnienia konstytucyjne)*. „Przegląd Sejmowy” 2005, nr 3 (68).
- KERSBERGEN VAN K., FRANS VAN WAARDEN F.: *‘Governance’ as a bridge between disciplines: Cross-disciplinary inspiration regarding shifts in governance and problems of governability, accountability and legitimacy*. „European Journal of Political Research” 2004, Vol. 43.
- KRUK M.: *Kształtowanie konstytucyjnych zasad członkostwa państwa w Unii Europejskiej (wybrane problemy)*. „Przegląd Sejmowy” 2010, nr 4 (99).
- ŁĄCZAK A.: *Etyczno-prawne aspekty wyboru członków Komisji Europejskiej. Przyczynek do dyskusji*. „Studia Lubuskie” 2006, nr 2.
- MAINWARING S.: *Presidentialism, Multiparty Systems, and Democracy: The Difficult Equation. The Helen Kellogg Institute for International Studies*. „Working Paper” 1990, No. 144.
- O’DONNELL G.: *Delegative Democracy*. „Journal of Democracy” 1994, No 5 (1).
- O’DONNELL G.: *Demokracja delegatywna*. „Res Publica Nowa” 1997, nr 4.
- OPALIŃSKI B.: *Przekazanie kompetencji organów władzy państwowej na podstawie art. 90 Konstytucji RP. Zagadnienia wybrane*. „Przegląd Prawa Konstytucyjnego” 2010, nr 4.
- PUŁŁO A.: *„Podział władzy”. Aktualne problemy w doktrynie, prawie i współczesnej dyskusji konstytucyjnej w Polsce*. „Przegląd Sejmowy” 1993, nr 3.
- SAGANEK P.: *Nowe reguły dotyczące podziału kompetencji między Unię Europejską a państwa członkowskie w świetle Traktatu z Lizbony*. „Przegląd Sejmowy” 2010, nr 4 (99).
- SKACH C.: *The “newest” separation of powers: Semipresidentialism*. „International Journal of Constitutional Law” 2007, Vol. 5, No. 1.
- STARK D.: *Od systemowej tożsamości do organizacyjnej różnorodności. Przyczynek do analizy zmiany społecznej w Europie Wschodniej*. W: „Studia Socjologiczne” 1992, nr 3–4.
- SZCZERBA-ZAWADA A.: *Funkcje Rady Europejskiej w sferze unijnej władzy ustawodawczej*. „Przegląd Sejmowy” 2013, nr 1 (114).
- SZYMANEK J.: *Racjonalizacja parlamentarnego systemu rządów*. „Przegląd Sejmowy” 2007, nr 1 (78), s. 63.
- WÓJTOWICZ K.: *Poszanowanie tożsamości konstytucyjnej państw członkowskich Unii Europejskiej*. „Przegląd Sejmowy” 2010, R. 18, nr 4 (99).
- WOJTYCZEK K.: *Wpływ Traktatu z Lizbony na ustrój Polski*. „Przegląd Sejmowy” 2010, R. 18, nr 4 (99).

Strony internetowe

- BOCIAN M.: *Czechy: techniczny rząd w cieniu wyborów*. Analizy OSW 12.05.2009, <http://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/best/2009-05-13/czechy-techniczny-rzad-w-cieniu-wyborow> (dostęp: 2.07.2013).
- Dziennik Rzeczpospolita - wydanie elektroniczne 27.03.2009, <http://www.rp.pl/arttykul/282705.html?print=tak> (dostęp: 23.07.2013).
- GNIĄZDOWSKI M., GROSZKOWSKI J.: *Czechy: w drugiej turze wyborów prezydenckich Miloš Zeman i Karel Schwarzenberg*. Analizy OSW 16.01.2013, <http://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/best/2013-01-16/czechy-w-drugiej-turze-wyborow-prezydenckich-milo-zeman-i-karel-schwarzen> (dostęp: 20.06.2013).
- GROSZKOWSKI J.: *Nowy rząd Słowacji chce współdecydować o przyszłości strefy euro*. Analizy OSW 21.07.2010, <http://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/best/2010-07-21/nowy-rzad-slowacji-chce-wspoldecydowac-o-przyszlosci-strefy-euro> (dostęp: 20.07.2013).
- GROSZKOWSKI J.: *Odłożenie wyborów parlamentarnych w Czechach*. Analizy OSW 16.09.2009, <http://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/best/2009-09-16/odlozenie-wyborow-parlamentarnych-w-czechach> (dostęp: 30.06.2013).
- GROSZKOWSKI J.: *Słowacja: przyspieszone wybory ceną za ratyfikację reformy EFSF*. Analizy OSW 12.10.2011, <http://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/best/2011-10-12/slowacja-przyspieszone-wybory-cena-za-ratyfikacje-reformy-efsf> (dostęp: 20.07.2013).
- GROSZKOWSKI J.: *Upadek rządu w Czechach w związku z aferą korupcyjno-obyczajową*. Analizy OSW 19.06.2013, <http://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/best/2013-06-19/upadek-rzadu-w-czechach-w-zwiazku-z-afera-korupcyjno-obyczajowa> (dostęp: 2.07.2013).
- <http://app.statistics.sk/prezid99/info/zakon46.jsp> (dostęp: 19.06.2013).
- <http://app.statistics.sk/prezid99/info/zakon9.jsp> (dostęp: 19.06.2013).
- <http://app.statistics.sk/prezid99/results/tab6.jsp> (dostęp: 19.06.2013).
- <http://app.statistics.sk/prezid99/results/tab10.jsp> (dostęp: 19.06.2013).
- http://app.statistics.sk/prezident2004/prezident/prezident_obv/results/tab6.jsp (dostęp: 19.06.2013).
- http://app.statistics.sk/prezident2004/prezident/prezident_obv/results/tab10.jsp (dostęp: 19.06.2013).
- <http://app.statistics.sk/prezident2009/jsp/okres/graf2p.jsp?id=2> (dostęp: 19.06.2013).
- <http://bs.sejm.gov.pl> (dostęp: 15.07.2013).
- http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Prime_Ministers_of_the_Czech_Republic (dostęp: 30.06.2013).
- http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/cor/index_pl.htm (dostęp: 19.07.2013).
- http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/comitology_en.htm (dostęp: 19.07.2013).
- [http://isap.vlada.cz/homepage2.nsf/pages/esd/\\$file/statutVeu.pdf](http://isap.vlada.cz/homepage2.nsf/pages/esd/$file/statutVeu.pdf) (dostęp: 25.07.2013).
- <http://kellogg.nd.edu/publications/workingpapers/WPS/144.pdf> (dostęp: 18.06.2012).
- <http://ludzie.wprost.pl/fakty/Ferenc-Madl/175/> (dostęp: 21.07.2013).
- <http://misc.meh.hu/letoltheto/Kiadvany-angol-0507.pdf> (dostęp: 25.07.2013).
- http://www.mzv.sk/sk/ministerstvo/ministerstvo-statut_ministerstva (dostęp: 25.07.2013).
- <http://pkw.gov.pl/2005-1804/obwieszczenia-panstwowej-komisji-wyborczej-z-dnia-24-pazdziernika-2005-r-o-wynikach-ponownego-glosowania-i-wyniku-wyborow-prezydenta-rzeczypospolitej-polskiej.html> (dostęp: 18.06.2013).
- <http://pkw.gov.pl/akty-prawne-2-1805/ustawa-z-dnia-27-wrzesnia-1990-r-o-wyborze-prezydenta-rzeczypospolitej-polskiej-2.html> (dostęp: 11.06.2013)
- http://pkw.gov.pl/g2/i/20/03/76/200376/II_tura.pdf (dostęp: 18.06.2013).
- <http://prezydent2000.pkw.gov.pl/wb/wb.html> (dostęp: 15.07.2013).

- http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114881,6497848,Wegry_maja_nowego_premiera.html (dostęp: 3.07.2013).
- <http://wiadomosci.wp.pl/kat,1356,title,Laszlo-Solyom-nowym-prezydentem-Wegier,wid,7342867,wiadomosc.html> (dostęp: 17.06.2013).
- http://www.epravo.cz/_dataPublic/sbirky/2012/sb0028-2012.pdf (dostęp: 10.06.2013).http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/pl/FTU_1.2.1.pdf (dostęp: 16.07.2013).
- <http://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/prezidenti-v-minulosti/vaclav-havel.shtml> (dostęp: 16.06.2013).
- <http://www.kormany.hu/en/ministry-of-foreign-affairs/organisation> (dostęp: 25.07.2013).
- <http://www.kormany.hu/download/4/c3/30000/THE%20FUNDAMENTAL%20LAW%20OF%20HUNGARY.pdf> (dostęp: 17.06.2013).
- http://www.nrsr.sk/web/Static/sk-SK/NRSR/Doc/zd_ustava_2012.pdf (dostęp: 20.06.2013).
- <http://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2014-02-05/nowy-rzad-w-czechach-jawny-konflikt-interesow> (dostęp: 18.05.2014).
- <http://www.pism.pl/index/?id=fc3cf452d3da8402bebb765225ce8c0e#> (dostęp: 17.06.2013).
- <http://www.phttp://www.guardian.co.uk/world/2011/jun/15/ferenc-madl-obituary> (dostęp: 21.07.2013).
- <http://www.prezident.sk/?biography> (dostęp: 30.07.2013).
- <http://www.prezydent.pl/prezydent/historia-prezydentury/iii-rzeczpospolita/> (dostęp: 28.07.2013).
- <http://www.prezydent.pl/prezydent/trzy-lata-prezydentury/> (dostęp: 28.07.2013).
- <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html> (dostęp: 20.06.2013).
- http://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1920.html (dostęp: 3.06.2013).
- <http://www.rp.pl/artykul/994477.html?print=tak&p=0> (dostęp: 29.07.2013).
- <http://www.rp.pl/artykul/36,974407-Czechy-W-wyborach-prezydenckich-prowadzi-Milosz-Zeman.html> (dostęp: 29.07.2013).
- <http://www.sejm.gov.pl/prawo/kodeks/kodeks.htm> (dostęp: 11.06.2013).
- <http://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/polski/kon1.htm> (dostęp: 20.06.2013).
- <http://www.upn.gov.sk/data/pdf/ustava100-60.pdf> (dostęp: 25.05.2013).
- <http://www.upn.gov.sk/data/pdf/ustava150-48.pdf> (dostęp: 3.06.2013).
- http://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/ustavni_soud_www/prilohy/Ustava_English_version.pdf (dostęp: 21.06.2013).
- <http://www.wprost.pl/ar/319957/Wegry-maja-nowego-prezydenta-to-Janos-Ader/> (dostęp: 17.06.2013).
- http://www.valasztas.hu/en/ogyv2014/416/416_0_index.html (dostęp: 18.05.2014).
- <http://www.volby.cz/pls/prez2013/pe2?xjazyk=CZ> (dostęp: 20.06.2013).
- <http://www.volby.cz/pls/ps2006/ps53?xjazyk=CZ> (dostęp: 30.06.2013).
- Informacje na temat najwyższych funkcjonariuszy państwowych i partyjnych w Czechosłowacji, Polsce i na Węgrzech pochodzą z Internetowej Wikipedii (dostęp: 6.06.2013).
- „*Nowy rząd na Węgrzech*”. Analizy OSW 22.04.2009, <http://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/best/2009-04-22/nowy-rzad-na-wegrzech> (dostęp: 3.07.2013).
- SADECKI A.: *Węgry: dymisja prezydenta nie zaszkodzi Fideszowi*. Analizy OSW 4.04.2012, <http://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/best/2012-04-04/wegry-dymisja-prezydenta-nie-zaszkodzi-fideszowi> (dostęp: 17.06.2013).
- UKIELSKI P.: *Czechy*. „Europa Środkowo-Wschodnia” 2004, nr XIV, <http://www.cceol.com/asp/issuedetails.aspx?issueid=f6b99379-3230-447e-898b-7a2472f33519&articleid=03caa5a9-33e7-40d1-a035-a4215554f415#a03caa5a9-33e7-40d1-a035-a4215554f415> (dostęp: 2.07.2013).
- UKIELSKI P.: *Czechy*. „Europa Środkowo-Wschodnia” 2005, nr XV, <http://www.cceol.com/asp/issuedetails.aspx?issueid=a8ae712f-60b4-4f50-9439-9cdf4663270e&articleid=aad86798-91cd-47f6-bf99-546a24b29a72#aaad86798-91cd-47f6-bf99-546a24b29a72> (dostęp: 2.07.2013).

- UKIELSKI P.: *Słowacja*. „Europa Środkowo-Wschodnia” 2001–2002, nr XI/XII, <http://www.ceeol.com/aspx/issuedetails.aspx?issueid=57be2817-bef4-4cff-8516-40e7b9cefad5&articleid=05fe250b-47fa-401f-a830-0863f80761c6#a05fe250b-47fa-401f-a830-0863f80761c6> (dostęp: 4.07.2013).
- Ustawa Zasadnicza Węgier z dnia 25 kwietnia 2011 roku*. W: *Konstytucje państw Unii Europejskiej*. Przeł. J. SNOPEK. Warszawa 2011. <http://bs.sejm.gov.pl> (dostęp: 15.07.2013).
- „Węgry: wybrano kandydata na premiera”. Analizy OSW 8.04.2009, <http://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/best/2009-04-08/wegry-wybrano-kandydata-na-premiera> (dostęp: 3.07.2013).
- Węgry: nowy prezydent i zmiany kadrowe w aparacie państwa. Analizy OSW 30.06.2010, <http://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/best/2010-06-30/wegry-nowy-prezydent-i-zmiany-kadrowe-w-aparacie-panstwa> (dostęp: 17.06.2013).
- WOJCIECHOWSKI L.: Węgry. „Europa Środkowo-Wschodnia” 2004, nr XIV, <http://www.ceeol.com/aspx/issuedetails.aspx?issueid=f6b99379-3230-447e-898b-7a2472f33519&articleid=52dbec64-871a-427d-848b-1ee727c0e5c7#a52dbec64-871a-427d-848b-1ee727c0e5c7> (dostęp: 3.07.2013).
- YU-CHUNG SHEN: *Evolution of Semi-Presidentialism: Toward a Quasi-Parliamentary or o Quasi-Presidential System?* Paper presented at IPSA-ECPR Joint Conference: *Whatever Happened to North-South? International Political Science Association (IPSA)*, Sao Paulo, 16–19 February 2011, <http://www.saopaulo2011.ipsa.org/sites/default/files/papers/paper-798.pdf> (dostęp: 14.09.2013).

Pozostałe źródła

- HERBUT R.: *Reżimy regulacyjne – kontekst kształtowania i konsekwencje*. Referat zaprezentowany w trakcie II Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr i Zakładów Systemów Politycznych pt. „System polityczny – od nowoczesnej do ponowoczesnej rzeczywistości polityki”, Trzebnica, 20–21 maja 2013 r.

Redaktor: Magdalena Białek
Projekt okładki: Marek Francik
Redaktor techniczny: Barbara Arenhövel
Korektor: Lidia Szumigała
Łamanie: Bogusław Chruściński

Copyright © 2014 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336
ISBN 978-83-8012-275-8
(wersja drukowana)
ISBN 978-83-226-2390-9
(wersja elektroniczna)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 13,75. Ark. wyd. 18,0. Papier
offset. kl. III, 90 g   Cena 34 zł (+ VAT)

Druk i oprawa: „TOTEM.COM.PL Sp. z o.o.” Sp.K.
ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław

Książka jest kolejną wspólną pracą tego samego zespołu autorów następującą po publikacji *Parlament w państwach Grupy Wyszehradzkiej. Problemy metodologiczno-teoretyczne*.

Praca omawia zagadnienia związane z funkcjonowaniem władzy wykonawczej w państwach Grupy Wyszehradzkiej – w Czechach, Polsce, Słowacji i na Węgrzech. Autorzy w ośmiu rozdziałach zaprezentowali w niej swoje stanowiska i wyniki badań odnoszące się do procesu przemian ustrojowych, a także funkcjonowania egzekutywy w czterech krajach Europy Środkowej, umożliwiając czytelnikowi zapoznanie się z teorią i praktyką działania rządu i prezydenta w okresie transformacji oraz dostrzeżenie ewolucji reżimów politycznych w omawianych państwach. W pracy czytelnik odnajdzie główne wyznaczniki roli i pozycji rządu oraz prezydenta jako instytucji państwa demokratycznego, a także w relacjach z władzą ustawodawczą i sędziowską w oparciu o zasadę trójpodziału władzy, będącej jedną z nieodłącznych cech demokratycznego państwa prawa.

Publikacja adresowana jest do studentów, wykładowców kierunku politologia, ale także do szerszego grona odbiorców zainteresowanych prezentowaną tematyką.

Więcej o książce

CENA 34 ZŁ
(+ VAT)

ISSN 0208-6336
ISBN 978-83-226-2390-9

